

רשימות חוברת צד

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"ק פרשת בהר, ערב ל"ג בעומר, הננו מוציאים לאור מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו — המשך ה"יומן", מל"ג בעומר תרצ"ב.

ובתור הוספה — חלק משיחת ש"פ בחוקותי תשכ"ב, ביאור ההוראות שלמדים מסיפור זה.

לתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, הנה, לאחר העתקת הרשימה בלשון אדמו"ר בעצמו בכתי"ק, בא גם פיענוח ותיבות-קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראה מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

מערכת „אוצר החסידים”

עש"ק פ' בהר, ה'תשנ"ז

ברוקלין, נ.י.

ל"ג בעומר. צ"ב. ריגא.

שנת ס"ג סבל אדנ"ע מנמיכת הרוח. לי לא ספר כ"כ בפרטיות, אבל לפני אמי תי' התאונן רבות, על שאחרי שנים של עבודה, בכ"ז אין אף מדה אחת כדבעי למיהוי, ואין כל השכלה בהירה אצלו, ושאינו יכול להעמיק שכלו באיזה ענין — זה הי' באותו חורף, שראיתיו איך שהתעמק ברעיונותיו וכו' [עיי' ט"י"א' סיון רצ"א], וגם אחרי היט' כסלו דשנה ההיא, שיש לו שם — ובחורף ההוא נסענו מפני זה לז'ן, לשאול בעצת הרופאים. הי' אצל פרייד. הלה אמר: ד' קאָפּ באַגרייפּט, וואָס ד' האַרץ פאַרטראַגט ניט, און ד' האַרץ פאַרטראַגט ניט וואס ד' קאפּ באַגרייפּט. וצוה אשר תהי' הסביבה שלו "יפה": ילמדו דבריו ודבוריו, יראו שינדע לו עד"ז וכו', למען אשר עיי'ז יעוררו רגש הרוממות בנפשו. היינו אז בז'ן ג' חדשים. היינו הולכים לביהמ"ד אבנטו תחת הסיורטוק ללמוד. והי' לומד אז עמי הל' טוען ונטען — טושו"ע. קרו אז ג"כ בעל-שם'סקע מעשות. השיא ב' יתומות. ואמר לי הזהר והזהר [שלא לספר עד"ז. מ"מ]: פעם אמר לי: היום ועלען מיר מאַכען אַ אויספלוג. קח את הטו"ת. נסענו מחוץ לעיר משך שעות אחדות (3½ ? מ"מ). באנו לעיירה אחת קטנה בשעה 9½ לילה. לנו בבית מלון פחות במדריגה, כדרך עיירות קטנות. למחרתו בבוקר אמר לי: צריך ללכת לנחם אבלים. באנו לבית אחד, ומצאנו שם אלמנה ושתי יתומות עודנם בתוך שבעה, ר"ל. דבר על לבם ונחם אותם. אמר אשר הוא עובר אורח, ישאר בעיירה יום א'. ובקש את האלמנה אשר תשיג בעדו חלב כשר. נשארנו בעיירה זו עד למחרתו בערב — [ב' מעל"ע. מ"מ] — והוא הי' פעמים אחדים אצלם. פעם א' לא הלכתי עמו — על שאלותיהם מי הוא ענה — אַ ויטער קרוב. אם הכיר את אביהם? הן זה אינו נוגע — ופעם גם התפלל שם, במנין של מנחה ומעריב — מנחה התפלל עוד מקודם, ורק הי' בשעת התפלה, אבל מעריב גם הוא התפלל. אח"כ נסע לפרעסבורג איזה פעמים, ובחר שם ב' בחורים מתלמידי הישיבה לחתנים בעד ב' היתומות. חתונה של א' מהן, היתה עוד בהיותנו שמה. והב' — אחרי חג השבועות דשנה זו. אדנ"ע בעצמו הלך לקנות כל הנצרך להיתומות וכו'. און עס האט עם אפגעקאסט שיינע עטלעכע הונדערט רובל.

ל"ג בעומר. תרצ"ב. ריגא.

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א סיפר לי:

בשנת תרס"ג סבל אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע מנמיכת הרוח. לי לא סיפר כ"כ בפרטיות, אבל לפני אמי (הרבנית שטערנא שרה) תי' התאונן רבות, על שאחרי שנים של עבודה, בכל זאת אין אף מדה אחת כדבעי למיהוי, ואין כל השכלה בהירה אצלו, ושאינו יכול להעמיק שכלו באיזה ענין,

— והוסיף כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א: זה הי' באותו חורף, שראיתיו איך שהתעמק ברעיונותיו וכו' באופן שהי' מסולק לגמרי מן העולם [עיי'ן פרטי הדברים בזה ברשימה דט"יא' סיון תרצ"א¹], וגם אחרי היט' כסלו דשנה ההיא, שיש לו שם², שמזה מובן גודל הפלאת מעלת מעמדו ומצבו אז, ואעפ"כ התאונן כו' —

ובחורף ההוא נסענו מפני זה לז'ין, לשאול בעצת הרופאים. הי' אצל הרופא הידוע פרייד.

הלה אמר בסיבת נמיכות הרוח: די' קאָפּ באַגרייפּט, וואָס די' האַרץ³ פאַרטראַגט ניט, און די' האַרץ פאַרטראַגט ניט וואס די' קאפּ באַגרייפּט (המוח משיג מה שהלב אינו יכול להכיל, והלב אינו מכיל מה שהמוח משיג)⁴.

(1) נדפס ב"רשימות" חוברת ח (יומן ג) ע' 20.

(2) התועדות די"ט כסלו דשנה ההיא — נדפסה בספר השיחות תורת שלום ע' 16 ואילך (הנחת אדמו"ר מהוריי"צ). ע"ד המאמרים שנאמרו אז — ראה במפתח לסה"מ תרס"ג. וראה בהוספות לסה"מ שם (ע' רלב): "י"ט כסלו תרס"ג האָט מען אין ליובאָוויטש געמאַכט אַ שער הכבוד .. און מען האָט אָנגעצונדען תרי"ג נרות וכו'" (וראה גם שם ע' רלו). וראה גם "התמים" ח"ה ע' נט: "בשעה חצי החמישית בקר, הואיל הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק לצוות לנגן את הניגון של הוד כ"ק רבינו הזקן בעל הארבע בבות וכו'", וביאר תוכן הניגון, עיי"ש בארוכה. ובשיחת ש"פ בחוקותי תשכ"ב, שהי' זה אחרי אמירת ההמשך המפורסם של ר"ה דשנה ההיא* — וברשימת היומן דחורף תרצ"ה: "רס"ג ליל ב' דחה"ס אמר רשב"ץ לאדני"ע: ולמכור בנכסי אביו בן כ', ולכן מדובר עתה ע"ד חי בעצם .. אמר על המשך ר"ה .. אַז ער האָט דערפילט רבי" (ראה גם בהוספות לסה"מ הנ"ל ע' רלא).

(3) בשיחה הנ"ל — מוסיף: הרופא שדיבר בשפה האשכנזית, אמר: "דאָס הערץ".

(4) ראה גם סה"ש תש"א ע' 28. לקר'ד ח"א פב, א ואילך.

(* ראה גם סה"ש תש"א ע' 87: "שנת תרס"ג איז געווען באַ מיר אַ פרייליכער יאָהר, כידוע".

ובתור עצה — צוה אשר תהי' הסביבה שלו "יפה": ילמדו דבריו ודבוריו⁵, ויראו שינדע לו עד"ז וכו' — למען אשר עי"ז יעוררו רגש הרוממות בנפשו.

ב. כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א המשיך לספר:

היינו אז בוין⁶ ג' חדשים.

היינו הולכים לביהמ"ד — אדנ"ע הי' חוגר אבנטו תחת הסוירטוק — ללמוד, והי' לומד אז עמי הל' טוען ונטען — טושו"ע.

קרו אז ג"כ בעל-שם'סקע מעשיות. ולדוגמא⁷ — המאורע שהשיא ב' יתומות, כדלקמן. ואמר לי הזהר והזהר [שלא לספר עד"ז. מ"מ].

ג. וזה דבר הבעל-שם'סקע מעשה ע"ד נישואי ב' היתומות⁸:

פעם (לאחרי הלימוד) אמר לי: היום ועלען מיר מאכען אַ אויספלוג (נערוך מסע-טיול)⁹. ואמר לי: קח את הטלית ותפילין.

נסענו מחוץ לעיר משך שעות אחדות (3½ ? מ"מ). באנו לעיירה אחת קטנה בשעה 9½ לילה. לנו בבית מלון פחות במדריגה, כדרך עיירות קטנות.

למחרתו בבוקר אמר לי: צריך ללכת לנחם אבליים¹⁰. באנו לבית אחד, ומצאנו שם אלמנה ושתי יתומות עודנם בתוך שבעה, רחמנא ליצלן. אדנ"ע דבר על לבם ונחם אותם.

אמר אשר הוא עובר אורח, וישאר בעיירה יום א'. וביקש את האלמנה אשר תשיג בעדו חלב כשר.

(5) אולי הכוונה: ילמדו דבריו — דברי תורה שלו, ויקיימו דיבוריו, הוראותיו וכו' (וראה שיחה הנ"ל: שחסידים ילמדו ויתעמקו בדברים שאומר הרבי (ובלשונו: ה"ראַפּינער"), וביאום בפועל. ויודיעו לו מה שפעלו דבריו עליהם, והתוצאות מזה כו').

(6) ע"ד תקופה זו (תרס"ג בוויין) — ראה גם סה"ש תרפ"א ע' 23, ובהנסמן שם בהערה 28.

(7) כ"ה בשיחה הנ"ל. — ונתבאר גם הטעם שנקט דוגמא זו דוקא (ראה לקמן ע' 9 ואילך).
(8) ראה גם סה"ש תרפ"ד ע' 62 ואילך — נעתק מ"שמועות וסיפורים" ח"א ע' 124 — בכמה שינויים.

(9) בשיחה הנ"ל: בשפת המדינה נקרא "הייק".
(10) בשיחה הנ"ל: אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר לא הי' הסדר לשאול שאלות, ובמילא, לא שאל מאומה, "וואו נחום אבליים, ווען נחום אבליים", ובמילא הלכו מיד.

נשארנו בעיירה זו עד למחרתו בערב — [ב' מעת־לעת. מ"מ] — והוא (אדנ"ע) הי' פעמים אחדים אצלם. פעם א' לא הלכתי עמו. — על שאלותיהם מי הוא? ענה — אַ וַיֵּטֶעַר קָרוֹב. אם הכיר את אביהם¹¹? ענה: הן זה אינו נוגע¹² —

ופעם גם התפלל שם, במנין של מנחה ומעריב. — כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א דייק בסיפורו לאמר שמנחה התפלל עוד מקודם, ורק הי' בשעת התפלה, אבל מעריב, גם הוא התפלל שם.

אח"כ נסע לפרעסבורג איזה פעמים, ובחר שם ב' בחורים מתלמידי הישיבה לחתנים בעד ב' היתומות.

החתונה של א' מהן, היתה עוד בהיותנו שמה (בוויין). והחתונה של הבת הב' — אחרי חג השבועות דשנה זו (תרס"ג).

אדנ"ע בעצמו הלך לקנות כל הנצרך להיתומות וכו', און עס האט עם אפגעקאסט שיינע עטלעכע הונדערט רובל.

(11) ראה סה"ש תרפ"ד ע' 62: "שמו הי' ר' אברהם ביק, והוא חיבר ספר קטן" (וראה "שמועות וסיפורים" שם ע' 126).

(12) בשיחה הנ"ל: כן הי' הלשון בסיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר, אף שכ"ק אדמו"ר נ"ע — שדיבר באידיש — אמר מסתמא "וואָס איז די נפקא מינה", וכיו"ב.